

ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာန

ကုသရေးဦးစီးဌာန

အမျိုးသားကျန်းမာရေးဓာတ်ခွဲမှုဆိုင်ရာဌာန

**ဓာတ်ခွဲခန်းသုံးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ
စနစ်တကျစွန့်ပစ်ရန် လမ်းညွှန်ချက်**

ဇွန်လ၊ ၂၀၁၆

ဓာတ်ခွဲခန်းသုံးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ စနစ်တကျစွန့်ပစ်ရန် လမ်းညွှန်ချက်

နိဒါန်း

ဓာတ်ခွဲခန်းသုံးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများသည် ဆေးရုံဆေးခန်းများနှင့် အနီးပတ်ဝန်းကျင်ကို အန္တရာယ် ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ဓာတ်ခွဲခန်းသုံးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို စနစ်တကျ စွန့်ပစ်ရေးကော်မတီ များကိုဖွဲ့စည်းကာ ယင်းကော်မတီမှ ဦးဆောင်၍ ဓာတ်ခွဲခန်းသုံး စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို စနစ်တကျ စွန့်ပစ်ရေး ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ရည်ရွယ်ချက်

ဓာတ်ခွဲခန်းမှတစ်ဆင့် ကူးစက်တတ်သောရောဂါများကိုလျော့ချရန်။

ဓာတ်ခွဲခန်းသုံးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို စနစ်တကျ စွန့်ပစ်ရေးကော်မတီ

- ဥက္ကဋ္ဌ - အကူဇီဝဗေဒ / ရောဂါဗေဒဆရာဝန်ကြီး
- အတွင်းရေးမှူး - ဦးစီးအရာရှိ(ဓာတ်ခွဲ) / ဓာတ်ခွဲကျွမ်းကျင်(၂)
- အဖွဲ့ဝင်များ - ဓာတ်ခွဲကျွမ်းကျင်(၂) / ဓာတ်ခွဲကျွမ်းကျင်ဝန်ထမ်း

ကော်မတီလုပ်ငန်းဆောင်တာများ

- မိမိတို့ဓာတ်ခွဲခန်းနှင့်ကိုက်ညီသော လမ်းညွှန်ချက်များကို ချမှတ်ရန်။
- လုပ်ငန်းတာဝန်များကို ဓာတ်ခွဲဝန်ထမ်းတိုင်းသို့ သတ်မှတ်ပေးရန်။
- စွန့်ပစ်ပစ္စည်း အမျိုးအစားများကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာရန်။
- ကူးစက်တတ်သော ရောဂါပိုးများ ပါဝင်သော ဓာတ်ခွဲစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ ကိုင်တွယ်ခြင်း၊ ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံခြင်းနှင့် ပတ်သက်သော လမ်းညွှန်ချက်များကို ချမှတ်ရန်။
- ဝန်ထမ်းများအား ဓာတ်ခွဲခန်းနှင့်ပတ်သက်သော စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို စနစ်တကျ စွန့်ပစ် တတ်စေရေးအတွက် လေ့ကျင့်သင်ကြားပေးရန်။
- သက်ဆိုင်ရာဌာနများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်။
- ဆေးရုံအုပ်ချုပ်ရေးကော်မတီနှင့်အတူ ကုန်ကျမည့်ဘဏ္ဍာငွေကို ခန့်မှန်းတွက်ချက်ရန်။
- ဓာတ်ခွဲခန်းသုံး စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများနှင့်ပတ်သက်သော လိုအပ်ချက်များကို သုံးသပ်ရန်။

ဓာတ်ခွဲခန်းသုံးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ

ဓာတ်ခွဲခန်းသုံး စွန့်ပစ်ပစ္စည်းဆိုသည်မှာ လူနာများ၏ ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့် ဆက်နွယ်သော ဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်မှုများမှတစ်ဆင့် ထွက်ပေါ်လာသည့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့တွင် ချွန်ထက်သောအရာများနှင့် ရောဂါပိုးမွှားများနှင့် ထိတွေ့ထားသော ပစ္စည်းများ ပါဝင်ပါသည်။

ဓာတ်ခွဲခန်းသုံးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းအမျိုးအစားများ

(၁) အန္တရာယ်မဖြစ်စေသော စွန့်ပစ်ပစ္စည်း

- အထွေထွေ စွန့်ပစ်ပစ္စည်း
- အများသုံး စွန့်ပစ်ပစ္စည်း
- အစားအသောက် စွန့်ပစ်ပစ္စည်း

(၂) အန္တရာယ်ဖြစ်စေသော စွန့်ပစ်ပစ္စည်း

- ရောဂါပိုးကူးစက်နိုင်သော စွန့်ပစ်ပစ္စည်း
- ချွန်ထက်သော စွန့်ပစ်ပစ္စည်း
- ဓာတုဗေဒ စွန့်ပစ်ပစ္စည်း
- ရောဂါဗေဒဌာနမှထွက်သော စွန့်ပစ်ပစ္စည်း

(၁) အန္တရာယ်မဖြစ်စေသော စွန့်ပစ်ပစ္စည်း

၎င်းစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို အမျိုးအစား(၂)မျိုးခွဲခြားနိုင်ပါသည်။

- အခြောက်စွန့်ပစ်ပစ္စည်း- စာရွက်၊ သစ်ရွက်၊ ပလတ်စတစ်၊ သံဗူးခွံ၊ သစ်သားစ အစရှိ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ
- အစိုစွန့်ပစ်ပစ္စည်း - ဓာတုဗေဒအရည်များ၊ ပစ္စည်းများသန့်စင်သော အရည်များ ၎င်းစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများမှာ ဓာတ်ခွဲခန်း၊ ဓာတ်ခွဲဝန်ထမ်းများ နေထိုင်သောအခန်းနှင့် အုပ်ချုပ်ရေးခန်းတို့မှ ထွက်ရှိနိုင်ပါသည်။

(၂) အန္တရာယ် ဖြစ်စေသော စွန့်ပစ်ပစ္စည်း

၎င်းစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို အမျိုးအစား(၄)မျိုး ခွဲခြားနိုင်ပါသည်။

- ရောဂါပိုး ကူးစက်နိုင်သော စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ

ဓာတ်ခွဲခန်း၊ ဓာတ်ခွဲနမူနာယူသောအခန်းမှ ထွက်ရှိလာသော လက်အိတ်၊ သွေးနှင့် သွေးပစ္စည်းများ၊ ဝှမ်းများ။

- ချွန်ထက်သော စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ

ဓာတ်ခွဲခန်း၊ ဓာတ်ခွဲနမူနာယူသောအခန်းမှ ထွက်ရှိလာသော ဆေးထိုးပြွန်၊ ဆေးထိုးအပ်၊ ရောဂါပိုးကူးစက်နိုင်သည့် ဓာတ်ခွဲနမူနာများနှင့်ထိတွေ့ထားသော ဓား၊ ဖန်ကွဲစများ၊ သွေးနမူနာ ထည့်သောပုလင်းများနှင့် Tube များ။

- ဓာတုဗေဒ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ

ဓာတ်ခွဲခန်းမှ ထွက်ရှိသော ဓာတ်ခွဲစမ်းသပ်အရည်များ၊ ပေါက်ကွဲစေတတ်သော ဓာတုဗေဒ ပစ္စည်းများနှင့် အက်စစ်များ။

- ရောဂါဗေဒဌာနမှထွက်သော စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ

အသားမျှင်ရောဂါဗေဒအခန်းမှ ထွက်ရှိလာသော အသားစများ၊ ခန္ဓာကိုယ်အစိတ်အပိုင်းများ၊ ခန္ဓာကိုယ်တွင်း အရည်များ။

ဓာတ်ခွဲခန်းသုံးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ၊ စနစ်တကျ စွန့်ပစ်နိုင်ရေးအတွက်အခြေခံ အချက်(၅)ချက်

ဓာတ်ခွဲခန်းသုံးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို

(၁) ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း

(၂) အမျိုးအစားသတ်မှတ်ခြင်း

- (၃) စနစ်တကျကိုင်တွယ်ခြင်း
  - စုစည်းခြင်း
  - တိုင်းတာခြင်း
  - သိမ်းဆည်းခြင်း
  - ပို့ဆောင်ခြင်း

(၄) ပိုးသတ်ခြင်း

(၅) စွန့်ပစ်ခြင်း

(၁) ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း

ဓာတ်ခွဲခန်းသုံးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို တခြားစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများနှင့် မရောနှောရပါ။

(၂) အမျိုးအစားသတ်မှတ်ခြင်း

ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့အစည်း (WHO) မှ သတ်မှတ်ပြဋ္ဌာန်းထားသော အရောင်သတ်မှတ်မှု အရ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို အမျိုးအစား ခွဲခြားသတ်မှတ်ရပါမည်။

အဝါရောင် - ရောဂါပိုးကူးစက်နိုင်သော စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ

အနီရောင် - ရောဂါပြင်းထန်စွာဖြစ်စေနိုင်သည့် ပိုးမွှားများပါသော စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ

အမည်းရောင်(သို့) အပြာရောင်-အနွရယ် မဖြစ်စေသော အစားအသောက် စွန့်ပစ်ပစ္စည်း

အစိမ်းရောင် - ခန္ဓာကိုယ် အစိတ်အပိုင်းစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ

(၃) စနစ်တကျ ကိုယ်တွယ်ခြင်း (Handling)

စနစ်တကျ ကိုယ်တွယ်ခြင်းတွင် စုစည်းခြင်း၊ တိုင်းတာခြင်း၊ သိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် ပို့ဆောင်ခြင်း တို့ပါဝင်ပါသည်။

- စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအားစုစည်းခြင်း (Collection)

စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအားစုစည်းခြင်း ဓာတ်ခွဲလုပ်ငန်းစဉ်များ ပြီးလျှင်ပြီးချင်း စတင်ရပါမည်။

- တိုင်းတာခြင်း (Measurement)

ဓာတ်ခွဲခန်းမှထွက်ရှိသည့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ၏ ပမာဏကို တိုင်းတာခြင်းဖြင့် နောင်တွင် ထွက်ရှိမည့် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ၏ ပမာဏကို ခန့်မှန်းနိုင်ပါသည်။ ။

- သိမ်းဆည်းခြင်းနှင့် ပို့ဆောင်ခြင်း (storage & transport)

ယာယီသိမ်းဆည်းထားသောနေရာမှ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို ကန့်သတ်နေရာသို့ပို့ဆောင်ရပါမည်။ ။

ယာယီသိမ်းဆည်းထားသောနေရာတွင် ပိုးသတ်ရန် စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို ၄၈နာရီထက် မပိုစေဘဲ ထိန်းသိမ်းထားနိုင်ပါသည်။

(၄) ပိုးသတ်ခြင်း (Treatment)

ဓာတ်ခွဲခန်းသုံးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအား ပိုးသတ်နည်း(၄)မျိုးရှိပါသည်။

(၁) မီးရှို့ဖျက်ဆီးခြင်း (Incineration)

(၂) Autoclave နည်းဖြင့် ပိုးသတ်ခြင်း

(၃) Boiling နည်းဖြင့်ပိုးသတ်ခြင်း

(၄) ဓာတုဗေဒ (Chemical) နည်းဖြင့်ပိုးသတ်ခြင်း

- 5% Lysol solution. (lycresol). And Hypochlorite solution (0.5%, 1%, 10%) ကို အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

(၅) စွန့်ပစ်ခြင်း (Disposal)

ဓာတ်ခွဲစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအား စွန့်ပစ်ခြင်းကို အောက်ပါနည်းလမ်းများကို အသုံးပြု၍ လုပ်ဆောင်ရပါမည်။

- မီးရှို့ဖျက်ဆီးခြင်း (Incineration)
- တွင်းတူး၍မြုပ်ခြင်း (ရေပေးဝေသောနေရာနှင့် ၅၀ မီတာဝေးသောနေရာ၌ ၃ မီတာ အနက် တွင်းတူး၍ မြုပ်နှံရပါမည်။)
- မြို့တော်စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီနှင့် ပူးပေါင်း၍စွန့်ပစ်ခြင်း။

ဓာတ်ခွဲခန်းသုံးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ စနစ်တကျစွန့်ပစ်ရေး လမ်းညွှန်ချက်အကျဉ်းချုပ်

- (၁) ချွန်ထက်သော စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအား စွန့်ပစ်ခြင်း
(ဆေးထိုးအပ်များ၊ ဓါးများ)
  - (က) ရောဂါပိုးရှိ ဓာတ်ခွဲနမူနာများနှင့် ထိတွေ့သည်ဖြစ်စေ၊ မထိတွေ့သည့်ဖြစ်စေ ချွန်ထက်သော စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအားလုံးကို ချွန်ထက်သော ပစ္စည်းထည့်သည့် အဝါရောင်ပုံးအတွင်းသို့ စွန့်ပစ်ရပါမည်။
  - (ခ) ဆေးထိုးအပ်များကို အသုံးပြုပြီးလျှင် ဆေးထိုးအပ်အဖုံးကို ပြန်မဖုံးရပါ။
  - (ဂ) ချွန်ထက်သောပစ္စည်းများ ထည့်သည့်ပုံးတွင် ချွန်ထက်သော စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို၏ (၄)ပုံ (၃)ပုံ ခန့်ပြည့်လျှင် အဖုံးဖုံးပြီး တိပ်ဖြင့်ကပ်ပါ။ ထိုပုံးအတွင်းသို့ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ ပြည့်လျှအောင်မထည့်ရပါ။
- (၂) ချွန်ထက်ပစ္စည်းမဟုတ်သော ဓာတ်ခွဲစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအား Autoclavable နည်းဖြင့် ပိုးသတ်ခြင်း
  - (က) ဓာတ်ခွဲခန်းသုံး စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများအား ပိုးသတ်ရန်အတွက် Autoclavable အိတ်ထဲသို့ ထည့်ပါ။ အိတ်မှာ ကြည်လင်နေရပါမည်။ အိတ်ပေါ်တွင် "Biohazardous" (ဇီဝအန္တရာယ်) ဆိုသော စကားလုံး (သို့မဟုတ်) သင်္ကေတမပါရှိသော အိတ်ဖြစ်ရပါမည်။
  - (ခ) Autoclavable ပြုလုပ်မည့် အိတ်ကို ဓာတ်ခွဲခန်းမှ Autoclave အခန်းသို့ ပို့ဆောင်ရပါမည်။
  - (ဂ) အိတ်ထဲသို့ ရေ ၂၅၀ မီလီလီတာဖြည့်ပါ။ ရေနွေးငွေ့ ဝင်ထွက်နိုင်စေရန်အတွက် အိတ်ကို အနည်းငယ် လျော့၍ ချည်ထားပါ။
  - (ဃ) ၁၂၁ စင်တီဂရိတ် 15 lb/cm³ တွင် ၁၅ မိနစ်ကြာထား၍ Autoclave လုပ်ပါ။
  - (င) ပြီးလျှင် အအေးခံပါ။
  - (စ) Autoclave လုပ်ပြီးသော အိတ်ကို အခြား ပလပ်စတစ်အိတ်ဖြင့် ထည့်၍ အမှိုက်စွန့်ပစ်ရာနေရာ၌ စွန့်ပစ်ပါ။

- (၃) မီးရှို့ခြင်းနည်းဖြင့် စွန့်ပစ်ခြင်း
  - (က) ပလပ်စတစ်အိတ်၏ ထိပ်မှ အစကိုလိမ်၍ ပိတ်ပါ။ လိမ်ထားသောအစအား တိပ်ဖြင့် ကပ်၍ ပိတ်ပါ။ ပလပ်စတစ်အိတ် ၂ ထပ်သုံးပါက တစ်ထပ်စီ ပိတ်ရပါမည်။
  - (ခ) Biohazardous waste box (burn box) အတွင်းသို့ ပလပ်စတစ်အိတ် (၂)ထပ် ဖြင့် ထည့်ထားသော စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို ထည့်ရပါမည်။
  - (ဂ) Waste box ကို တိပ်ဖြင့် ပိတ်ပါ။
- (၄) ဖန်ထည်စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများနှင့် Pasteur pipettes များအား စွန့်ပစ်ခြင်း

ဖန်ထည်စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို Autoclaveဖြင့်ဖြစ်စေ၊ 10% Bleach ဖြင့် မိနစ် (၃၀)ကြာအောင် စိမ်ထားခြင်းဖြင့်ဖြစ်စေ၊ ပိုးသတ်ပြီးလျှင် ကန်ထု၊ ချွန်ထက်သောအရာများ မပေါက်ထွက်နိုင်သော ပုံးအထူထဲတွင် ထည့်၍ တိပ်ဖြင့်ပိတ်ကာ အမှိုက်စွန့်ပစ်သောနေရာ၌ စွန့်ပစ်ပါ။
- (၅) ဓာတ်ခွဲခန်းစွန့်ပစ်ပစ္စည်းအရည်များအား စွန့်ပစ်ခြင်း
  - (က) ဓာတ်ခွဲခန်းစွန့်ပစ်အရည်များထဲသို့ Household bleach ကို ၁၀ ရာခိုင်နှုန်း ရရှိရန် ထည့်ပါ။ မိနစ် ၃၀ ခန့် ထားရမည်။ ထို့နောက် အရည်ကို ဘေစင်ထဲသို့ စွန့်ပစ်ပြီး ရေများများလောင်းချရပါမည်။
  - (ခ) ရောဂါပိုးကို သေချာစွာ သတ်ပေးနိုင်သော ပိုးသတ်ဆေးအရည်(Disinfectant) ကို သင့်တော်သော ပမာဏ ထည့်ပြီး မိနစ် ၃၀ ခန့်ထားရမည်။ ထို့နောက် အရည်ကို ဘေစင်ထဲသို့ စွန့်ပစ်ပြီး ရေများများ လောင်းချရပါမည်။

မှတ်ချက်

- အမျိုးသားကျန်းမာရေးဓာတ်ခွဲမှုဆိုင်ရာဌာနမှ ဓာတ်ခွဲခန်းသုံးစွန့်ပစ်ပစ္စည်းများ စနစ်တကျစွန့်ပစ်ရန် လမ်းညွှန်ချက်၏ Updated Version ကို အခါအားလျော်စွာ ဖြန့်ဝေပေးပါမည်။
- အကြံပြုချက်များ၊ အခက်အခဲများရှိပါက အောက်ဖော်ပြပါ ဖုန်းနံပါတ်၊ Fax ၊ Email များသို့ ဆက်သွယ်နိုင်ပါသည်။

အမျိုးသားကျန်းမာရေးဓာတ်ခွဲမှုဆိုင်ရာဌာန၊ ရန်ကုန်မြို့

- ဖုန်း - ၀၁ ၃၇၁၉၅၇
- Fax - ၀၁ ၃၇၁၉၂၅
- Email - nationalhealthlaboratory@gmail.com

ဒေါက်တာဥမ္မာလွင်

- ဇီဝလုံခြုံမှုအရာရှိ၊ အမျိုးသားကျန်းမာရေးဓာတ်ခွဲမှုဆိုင်ရာဌာန၊ ရန်ကုန်မြို့
- ဖုန်း - ၀၉ ၅၀၁၃၅၉၂
- Email - ohnmarlwin501@gmail.com